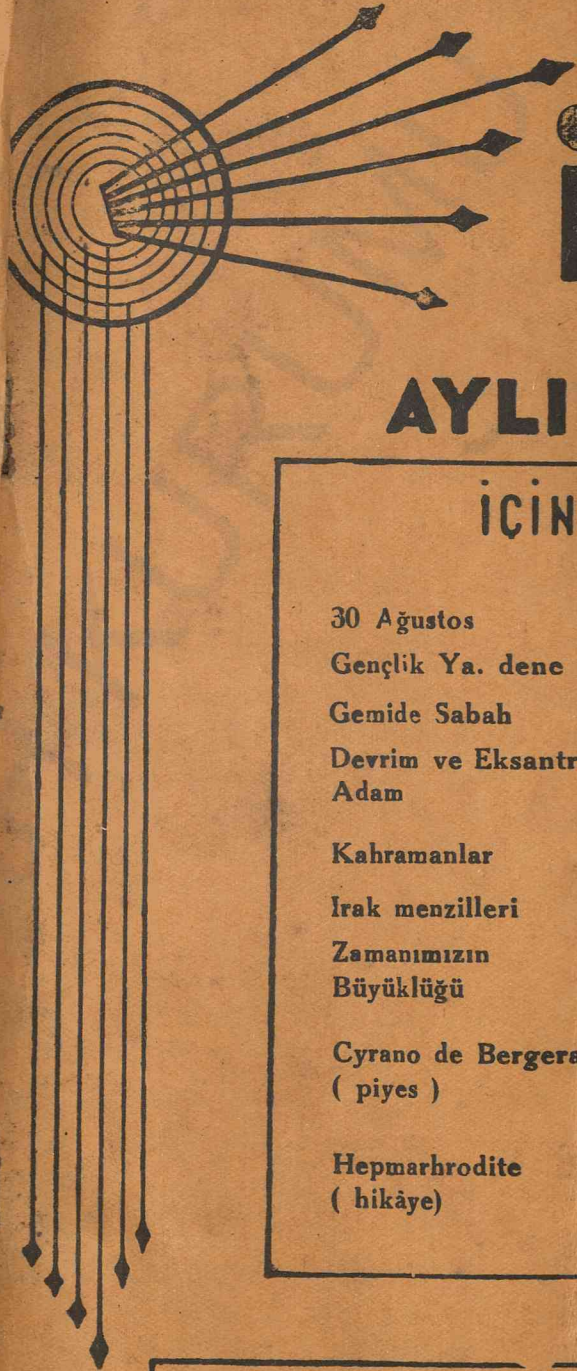

İNANÇ

AYLIK DERGİ

İÇİNDEKİLER

30 Ağustos	(Em. Yar. Şükrü Sür)
Gençlik Ya. dene	(M. N. Arda)
Gemide Sabah	(E. Tuğal)
Devrim ve Eksantrik Adam	(Muammer N. Arda)
Kahramanlar	(M. N. Arda)
Irak menzilleri	(Ata Lûtfi Özdil)
Zamanımızın Büyüklüğü	(M. N. Arda)
Cyrano de Bergerac (piyes)	(M. N. Arda)
Hepmarhrodite (hikâye)	(M. N. Arda)

Sayı
30

DENİZLİ

HALKEVİ

CUMHURİYET BASIMEVİ — DENİZLİ

İNANÇ

AYLIK HALKEVİ DERGİSİ

SAYI : 30

AĞUSTOS 1939

İMTİYAZ SAHİBİ : HULÜSİ ORAL

30 Ağustos 1338 Yıldönümü

Cihan tarihi karıştırılırsa beşer hayatında mühim rol oynayan harpleri ve bunların binnetice tevhit ettiği hadiseleri tesbit eden sayılı günlere tesadüf olunur. Harp olmasa idi tarih yazılmazdı deyenler pek te haksız değildirler. Yer yüzünde Allahın rasulü ve emirlerini tebliğe memur olduklarını iddai eden peygamberlerin bile vazettikleri din akidelerini harpsiz neşir ve tamime muvaffak olmadıklarını görüyoruz.

Tarihin büyük bir kısmını Türk Milleti yaratmıştır. 30 Ağustos 1338 günü de Türkün dünya tarihine en son hediye ettiği sayılı bir gündür. Maksad, icra ve tevhit ettiği netice itibarile geçmiş zafer günlerinin hiç birisile ölçülemeyecek kadar yüksek, şanlı, emsalsiz bir zafer ve mucizedir,

Sakarya Muharebesinde sersemletilen fakat Afyon — Eskişehir hattında tutunmağa muvaffak olan düşmana sevkülceş baskını ile bir imha meydan muharebesi yapmak kararını vermiş bulunan Türk Ordusu Baş Kumandanı kuvvetlerini esas olarak iki ordu halinde teşkil ve tensik etmiş, kuvayı asliyeyi düşman cephesinin bir cenahında (Akar Çay ile Dumlupınar hizasına kadar olan sahada) toplamıştı, 20 Ağustos 1338 den itibaren beş gün zarfında tekmil ordu gece yürüyüşlerle ve düşmana hissettirmeksizin tayin edilen mıntakalara yerleşti. 26 Ağustos 1338 sabahı saat 5.30 da Türk bataryalarının kahir ve sürekli atışlarla büyük taaruz baş-

miş bulunuyordu. Aynı zamanda bütün cephelerde kahraman ordumuz düşman siperlerine baskın tarzında hücum etmişlerdi. En küçük teferruatına kadar iyi düşünülmüş ve hesaplanmış olan taaruzun mesut neticesini Kocatepe muharebe idare yerinde müsterihane intizar etmekte olan Başkumandan düşman tahkimatının birer birer zaptedildiğini seyrederken Süvari Kolordusunun Ahur Dağlarını aşarak düşmanın ihmal ettiği Çayhisar Boğazından Sinanpaşa ovasına girdiği ve Afyon — İzmir demir yolunun katedilerek düşman ordusunun İzmirle olan irtibatının kesildiği raporunu alıyordu.

26 / 27 Ağustos 1338 günlerinde düşmanın Afyon şark ve cenubundaki 70: 80 Km; lik müstahkem cephesi düşürülmüştür .

28 / 29 Ağustos 1338 günlerinde Afyon — Eğret mntakalarındaki tahkimattan atılan düşman kuvayi asliyesi sürü halinde Murat Dağları şarkına sürülmüş, Dmulupınar hattı ile Kızıltaş deresi ordumuz tarafından daha evvel tutulmuş bulunduğundan Aslıhanlar civarında tamamen ihate edilmiştir.

30 Ağustos 1338 günü bizzet Başkumandanın en ileri bir fıkra muharebe idare yerinden idare ettiği (bu sebeple buna başkumandan muharebesi denilmiştir) muharebe neticesinde düşman tamamen imha ve esir edilmişti . Düşman başkumandanı Trikopis ile diğer büyük küçük kumandanları da esirler arasında idi. Beş günlük kısa bir müddet zarfında müdhiş bir kasırga halinde Afyon harp sahasını alt üst ederek düşmanı Anadolunun harimi ismetinde boğan Türk Milleti ve onun güzide ordusu bir tufan seli gibi önüne gelen her seddi ve manıayı yıkarak, ezerek, İzmir, Akdeniz kıyılarına, İstanbul ve Çanakkale boğazlarına ve Marmarayı da aşarak Edirneye kadar bütün Trakya ve Türk topraklarına yayılmış ve yurтта bir tek düşman bırakmamıştı.

Sayın okuyucularım;

Cihan tarihi 30 Ağustos 1338 Başkumandan Meydan Muharebesi kadar neticeli hiç bir harp kaydetmemiştir. Bugünkü hür, müstakil, müreffeh varlığını o gün doğurmuştur. Türk

Cumhuriyetinin temelinde kullanılan harç o gün akıtılan mübarek şehit kanlarıyla yağrılmıştır.

30 Ağustos 1338; bizi ölmüş farzeden veya öldürmek kasdile gelen ve suratlarına vurulan sert tokatın acısile şaşkın bir halde pııyı pırtıyı toplayan, kirli paçavra halindeki bayraklarını kendi ellerile indirerek yerlerinde semalara yükselen ayyıldızlı Türk Bayrağını kıt'aları ile devasa zırhlılarından attıkları topraklarla selamlamak mecburiyetinde kalan mağrur ve müstevli garp milletlerine ve bütün dünyaya Türkün ihmal edilmez sayılmağa ve sevmeye değer yüce bir millet olduğunu bir kerre daha öğreten şerefli bir gündür.

Birkaç asırdanberi türkün terakki ve inkişafına engel olan tahakküm, tasallutları kırarak şerefli, her türlü şaibeden azade hür ve müstakil devlet halinde yaşamak hakkını cihana tasdik ettiren Lozan Fatihi en büyük ilham ve kuvveti bu günün mes'ut neticelerinden almıştır.

Türk Milleti varlığını, refah ve saadetini, Cumhuriyetini, inkilâbını her şeyini o büyük güne borçludur. Çünkü en büyüğümüzün dediği gibi her safhasını düşünerek ihzar, idare, intaç ettiği bu büyük eseri vücade getiren milletin bir evlâdı ve ordunun başkumandanı olduğundan dolayı mes'ut ve bahtiyar olduğunu söyleyen Milli Kahraman ve Ebedî Şefimiz sevgili ATAMIZIN ve bu mes'ut günün başarılmasında mübarek kanlarını seve seve seller gibi akıtarak ezeli hayata kavuşan mukaddes şehitlerimizin manevî huzurlarında kemali hürmet ve huşu ile eğilerek ruhlarına fatihalar ithaf ederken İnönü, Sakarya, Afyon Cephelerinde milli orduyu zaferden zafere koşturan yenilmez Garp Cephesi Kumandanı; Milli Şefimiz İsmet İnönünün yüksek şahıslarında kahraman Türk Ordusunu ve Türk Milletini saygı ile selâmlarım..

Emekli Yarbay
Şükrü Süer

Gençlik, yaşamayı dene, bu ATATÜRKÇÜ olmaktır.

M. N. ARDA

Hayat ne güzeldir ! Çocuklar, ilk gençlik, kemal ve ihtiyarlık ... Ne güzeldir. Evet, hayat baştan başa ne güzeldir! Hatta ölüm de güzeldir; eğer hayatımızı tam manasile yaşamış ve tanrıları haset ettirmiş isek ! Ben ATATÜRKÜN yüzündedir ki canlı olarak (yani heykel, resim, roman, tiyatro gibi sanat eserlerinde değil) ilk defa hayatı tam manasile bir gün, bir an Trabzyada kendimden geçerek seyrettim. Arkadaşımla o gün; neşesinden titreyen güneşle o ilâhî neşeyi titreyerek içen denizin üstünde mavi semanın daha mes'ut bir mavilikle titrediği o gün, ATATÜRKÜ gördük. Trabza sahilinde idik. Bir anda Venüsün güvercinleri kadar zarif ve uçarı bir motör peyda oldu. Reisi Cumhur Bayrağının denize, güneşe, semaya tebessüm saçarak; onlarla delice oynasarak uçan, çırpınan, o ipek bayrağın ritminde tavur, mânâ, kudret ATATÜRK kadim bir tanrı güzelliğiyle gözlerimizin önünden bir anda geçti. Elim keneliliğinden şapkama gitti. Sevgilimi görmüş gibi olmuştum. Rengim uçmuş; kalbim atışını değiştirmiş adeta başka bir âlemden yeni yeni melodiler, imkânlar müjdesi almıştım.

*
* *

Düşündüm, ATATÜRKÜ bir türlü bu denizden, bu mavi semadan, bu Hayatın neşesini rakeden, güneşten ayıramadım O her insandan ziyade bu Boğaziçinin çocuğuydu; şaheseriye. Onda bu güne kadar gördüğüm diğer sayısız insanlarda olmayan bir şey vardı: Tabiat kadar tabiat olmak, unsurların öz manasından, hayatın neşesinden yaratılmış olmak !

Hem emindim ki onu kurun vustanın şarkın allâhı yaratmamıştı. (*)

O gün anladımki büyük insanın diğer insanlardan en esaslı farkı hayatın bütün anlarını Hayatın bütün neşesile Tabiatın bütün güzelliklerinden örerek bir raks yaratmasıdır.

*
* *

Ey genç Türk, üstündeki kurunu vustahğı at, Tebiat ol! Güzellik ol! sana hayatını Tabiatın güzelliği ile hayatın neşesinden örmüş olan ATATÜRKÜNÜN yeni hayatının bir müjdecisi olduğunu anla! Sana Arabın; Acemin, Fransızın, İngilizin ilâh, dehalarına ancak bir jimnastik, bir ders kabilinden kıymet ver, derim. Fakat bilki ...

Fakat bil ki :

Kudret Atatürk; güneş, hava, deniz, neşe, iman, başarımla ATATÜRK ey genç bil ki ; sana yeni bir hayat esetiği yani bir Hayat morali yeni, bir hayat dini getirdi. Hayatını sen de tecrübe et. Korkma senin de bir dehan, senin de bir kudretin vardır. Zira sen de bir küçük fakat aynı cinsten bir Atatürk sün Mazi bu gün senin hayatının dedikodu, cehalet zevksizlik ile yaşamaya mahkûm etmiş görünüyor. Fakat kültürle azimle, dehanla bu maziye kurunu vustayı yenebileceğinden ve bir gün kendi öz hayatını, sana Atatürkün sezdirdiği yeni hayatını yaratacağından emin olarak yola çıkacağın zaman gelmiştir.

[*] Seneler sonra Atatürk ölünce, (acaba öteki dünyayı vadeden Ulu Tanrıya bu dünyanın şiirini büyüklüğünü duyurmak içinmi gitti diye) düşünmekten kendimi bir müddet alamadım.

GEMİDE SABAH

Deniz geceyi yutmuş
Vapur yolunu tutmuş
Gülbüz bir bahriyeli
Dörende iki eli
Uykusuz nöbet bekler.

Sahil görünce — içden,
Titreyerek — sevincinden
İncecik belerili
Parmaksız ellerile
Bayrak tutar direkler..

Bazan deniz uyanır
Kendini aslan sanır,
Küpeştelere çıkar
Merdivenleri
Güverteden genişler..

Bazanda „yoruldum„ der
Eser, fakat, bu sefer
Deli rüzgâr serince
Yağmur inceden ince
İplere boncuk işler..

Vapur sallanır suda,
Tayfalar hep uykuda,
„Gün„ atar örtüsünü,
Deniz takar süsünü,
Güneş suları boyar..

Zulmet erir alçalır.
Yine yarıda kalır,
Cevabı bilmecenin
Güneş kara gecenin
Siyah tülünü soyar.

E. TUĞAL

Devrim ve Eksantirik Adam

Yazan : Muammer Necip Arda

— Geçen sayıdan devam —

Az kazanan bir memur baba, bir şey anlamayan bir anne, sonra birbirlerini çekemeyen kardeşler ve ruhunun çözemediği sırası ile Eksantirik adam.. Yağmurlu, aç, muztarip kış ve harp günleri ve Allahın belâsı şehvet. Bunlar herşeyi duyan fakat bir şeye mana vermeyen Eksantirik adamı kanlamış birer kesif sesleri ki...

Fakat işte seneler geçiyor. Meğer Eksantirik adam ızdıra da yalnız değilmiş. Hürriyetin ilânı, Balkan ve Cihar harpleri Bir çok düşünen, isyan eden, ölmesini bilen ve iş yapan insanlar var ki bunlar Eksantirik adama statüğü tanıtıyorlar.

Bir gün İstiklâl harbi günlerini, haftalarını ve senelerini yaşamaya başlıyor. O, henüz bir lise talebesidir. tamamiye ümüdünü kesmiştir. Koca devletlerin saldırttığı düşman nasıl olsa yorgun milleti ezecek zamaktadır. Ve çılgınca girişilen bu harbin neticesi onu tamamiye meyus etmektedir.

Fakat işe bir gün bir zafer şenliği.. İstambul yerinden oynuyor. Rafet paşa omuzlarda, kürbanlar kesiliyor caddeler kurdela, göz yaşları, coşkunluk sesleri akıyor.

Nihayet bir gün tanrıların muhakkak ki kendi öz tebesümlelerinden, şaadetlerinden vücutte gettikleri denizli, mavi semalı, bir çok vapurlu bir gün... Ta İzmit taraflarından onun ruhunun bütün hakikatlerini çözmeğe felsefe kitaplarından, şiir, muzik abidelerinden daha çok yardım edecek olan bir (TANRI ADAM) doğuyor : ATATÜRK, bir yatta, ayakta, güneş gibi. Yanında hürmetkâr birkaç paşa. Ve deniz, mavi deniz, güzel İstanbul, coşmuş inliyor. Eksantirik adam da, bir insan görmüş bir esir gibi o Güneşte kendi öz ruhunu doya doya seyrediyor.

Sonra inkilâplar serisi başlıyor. Eksantrik adam da okuyor, lisan öğreniyor. Avrupalılar ona bir çok şey söylüyorlar. Grec'ler "Homère,, güzellik, kahramanlık ona yavaş yavaş ruhunun direklerini kurdurtuyor. O, artık tabiatı anlıyor, müzik ve felsefenin anlattığı şeylerin ne olduğunu biliyor. Fakat bilhassa insanı daha iyi biliyor. İşte senelerdir "İlyada,, daki hayat tufanı Eksantrik adamın damarlarında da esmek, çıldırmak istemiş fakat, artık gayet iyi anlamaya başladığı sebeplerden, donmaya yüz tutmuş gibi idi.

İstanbul yaşamıyordu. Babası, anası, arkadaşları, ve diğer tanıdıkları yaşamıyorlardı. Onlar öldürülmüş, sindirilmiş, hayatiyetleri kurutulmuş zavallılardı. Ve bu ölüm bir türlü bir ölüm değildi. O, şimdi senelerden sonra, artık anlamıştı ki bir insan bir çok suretlerle öldürülür. Gerçi o insana ölmesin de sürünsün diye sahte hayat imkanları bol bol bahsedildi. Fakat bu, ona işkence etmek içindir. Dahî kahramanın ve mutî kahramanların eksik olmadığı kahraman kadar coşturmuştur ki... Onun, ATATÜRK'te bulunduğu "insan,, dır. Evlâdı olduğu statığı bir savaş uğrunda istediği gibi kullanmış, ona kahramanlığı ve zaferi tattırmış bir "insan,, dır o.

Gerçi, henüz İstiklâl Savaşının destanım, bu kahramanların yararlıklarının şaşarısından gözleri kamaşarak kör olmuş bir "Homère,, yazmış değildir. Fakat işte Eksantrik adam bu savaşı ta öz varlığında duyuyordu. Hem de senelerdir. Şu farkla ki bu savaş onun ruhunda mensup olduğu statığın tereddî ettirici tesirine karşı açılmıştı. Eksantrik adam artık, ağabeylerinin Anadoluda başardıkları bu zaferin, onun ta öz benliğindeki trajedi ile tamamiyle aynı şey olduğunu iyice görüyordu. Anadolu, daha doğrusu dahî kahraman bir tek hakikat görmüş ve onun yenilmezliğine sığınarak hayat halesinin sonsuz yaratıcılığına ve kudretine erişmiş, muvaffak olmuştur. O hakikat şu idi: Türk milleti, yüce Tanrının kendisini tahakkuk ettirirken vardı bir başarı merhalesi ve yeni bir orijinal ve orijinel hanleyi tasavvur ettiği bir hareket noktasıdır. Türk denak nâmus, fedakârlık, fazilet, ve

yaratıcılık demektir. Onun yenilmesi hakikatın, Tanrının yenilmesi demek olurdu Halbuki Hakikat yegâne mevcut olduğundan Hatayı, bu gölge varlığı elbette alt edecekti. İşte Eksantrik adam Atatürkü bu hakikati görmüş, anlamış ve ona dayanarak muzafer olmuş bir 'insan' sıfatı ile ta öz varlığından alkışladı.

Ve onun, Türklere bu hakikati ispat etmesini Tanrının büyüklüğüne bir delil saydı. Eksantrik adam, bu andan itibaren içinde bir güne kadar cevapsız kalmış olan - x - lerin, İskenderin kılıcı ile kesilmişçesine, hal edilmiş bulmaya başladı. Onu senelerdir kıvrandıran ızdırabı vardı: Hayatı bütün zenginliği ile ve doğru bir suretle (ahlâk bakımından değil fakat hakikat bakımından, zira hakikattır ki ahlâkın temelidir, bineanaelyh evvelâ temeli kurmak lâzımdır) yaşamak, yani hayatın felsefesini yapmak fakat onu nazari olarak değil bilâkis, bütün kültürle mücehhez olduktan sonra hayatı adım adım takip ederek ve sorguya çekerek yaşarken yapmak. Yani tıpkı Atatürk gibi hareket etmek: Yaşamaya mecbur olduğumuz statik hayatın evvelâ ta içine dalmak, fakat ruhumuzun dinamizmi, yaratıcılığı ile bu mahkûm hayatı tanrılığına eriş-tirmek için mücadeleyi kabul etmek. Bu suretle kolay ve mecburî statik hayatın mahiyetini her gün ruhumuzun tanrılığında hesaba çektikten sonra, bu hayatın olduğu gibi oluşundaki hastalıklarını, zavallılıklarını teşhis etmek ve (Atatürk gibi, haricî düşmanları yenmek ve umumî mahiyetteki büyük inkilâpları başarmak gibi top yekûn ve " brusque ,, hamleler ettirici dinamiko - statik bir hareket tarzı değil, fakat her ferde ruhunda taşıdığı imkanların, hayatın sonsuzluğunu hissettirip, zamanla, tefekkürle, kültürle, aşkla ve bizzat teketek döğüşerek tahakkuk ettireceği ruhunun dinamizmini idrek ettirerek, tattırarak, yaşatarak tanrılığı buldurtacak olan statik kodinamik bir yol tutmak suretile) Atatürk inkilâbının adamlarını dünyaya getirme.

— Devamı Var —

KAHRAMANLAR

Thomas Carlyle

Tercüme : M. N. Arda

Herkesin kanaatında semalara edilen hürmet, kusursuz Kemalin önünde duyulan bir nevi ihtiram bu çift hakkında yaşamaktadır. Onlar Papalara Kardinalların dahil olmadan Canonisé edilmişlerdir. İşte bütün tereddi ettirici amillere rağmen, asırların kahramanlara en az kıymet vereninde de kahramanlık hakkındaki yok edilemez ihtiramımız ayakta durmaktadır ? Bu çift şair Dante ile şair, Shakespeare üzerinde biraz duracağız: Fakat burada kahraman şair hakkında söylediğimiz sözler uzun olmadıysa da bu mevzular bizi daha anlatacaktır.

Dante ve kitabını şerh eden bir çok ciltler yazıldı; mama fi bu kitaplar, netice itibarile, büyük bir şey söylemiş olmadılar. Dantenin biyagrofisi bizim için ebediyen gaip olmuştur. Dante hayatında ehemmiyetsiz, oturduğu kalktığı yer belli olmayan, muhtarip bir adam olduğundan nazari dikkati çekmiyordu; ve bu hayat hakkında bilinenlerin bir çoğu da araya giren zamanların uzunluğu yüzünden unutulmuş gitmişti. Bu dünyada yazmaz ve yaşamaz olalı beş asır olmuş bulunuyor. Bütün şerhlerden sonra eseridir ki onun hakkında tanıdığımız belli başlı bir şeydir. O eser ve birde buna herkesin Giotto'nun yaptığı iddia ettiği ve bakılınca bunun muhakkak Dantenin kendi olduğu hissini veren portresi ilâve olunabilir. Bence bu gayet müessir bir simadır; Belkide hayatımda tanıdığım simaların en hazini. Münzevi, sanki boşlukta, başında bir defne çiçeği tersin edilmiş; o simada lâyamut ızdırıp ve sıkıntı ve malum zaferiki oda layomut durmaktadır; Bu Dantenin bütün tarihcesidir. Zannıma kalırsa hakikata uygun olarak çizilmiş en matemli sima o simadır, tamamilen trajik ve kalbi parçalayan bir sima ve sanki bu simanın ta derinliklerinde sev-

gi, bir çocuğun aşkından örülmüş ruhu, insanı büyüleyen sevgisi var; fakat bütün bunlar sanki haşin mümanatlar, her şeyden vazgeçmeler, inziva, gururla nevmidane katlanılmış ızdırıpla dolmuştur. Eseri bir ruhki sanki dışarının sert bükülmez, vahşi, kırıcı havasında bir buz kafesinin kalın divarları arasında gibi hapsedilmiş! Fakat o yüzde bütün bunlara rağmen okunan his şikayet edilmeden ve buna tenezzül edilmeden katlanılan ızdıraptır. Dudak ilâhi bir tahayyür ile kendisine işkence eden şey sanki mahiyet itibarile hakir ve ehemmiyetsiz bir şeymiş ve işkence edebildiği kimse ise ondan daha kıymetli bir şeymiş gibi, bükülmüş, simadan ise dünyaya karşı gelerek bütün hayatımca mücadele etmiş mütareke bilmeden veya gerilemez mücadeleyi bırakmamış bir mana okunmakta. Muhabbet tamamilen hiddet ve tahkir olmuş öyle bir hiddet ve tahkir ki; sinsi sinsi çalışır, bir teviye aynı kalır, tıpkı bir tanrının ki gibi bükülmez bir şey! Göz de mütehayyır bir surette sual sorarcasına sanki dünyanın niçin böyle yaratıldığına bakıyor. İşte " On sessiz arsin sesi ", Dante böyle bakıyor ve bize " mistik ve mahiyeti sonsuz şarkısını,, terennüm ediyor.

— Devam edecek —

İRAK MENZİLLERİ

FERTKZAo.16 —

Yıl 1916 Genel Savaşta

Yazan: Ata Lütfi Özdi

Geçen sayıdan mabat

parlıyordu. ocakta kaynayan çömlek çorbasından kendisine bir kâse verdim. acele ile sıcak çorbayı içti; karnı doyunca uyuyan kızımın yanına yatırdım. yorgunluktan hemen horuldamağa başladı ve derin bir uykuya daldı. Biz gene zevcimle gelerek açlığımızı düşünüyor ve çareler arıyorduk. Hain şeytan birden bire aklıma bir şey getirdi; karşıda uyuyan çocuğun tonbul kolları ve bacakları vardı. Kendi kızımın sıksa kollarına baktıkça merhametimin körelti; öteki çocuk gözümüne semiz bir kuzu gibi göründü. kocama çocuğu gösterdim ve gözüne manalı, manalı baktım. Kocam nasıl yapalım dedi. Ben hemen ayağa kalkarak altındaki minderi arkası üstü yatmakta olan çocuğun yüzünü örttüm ve üstüne oturdum. çocuk bir iki çarpındıktan sonra artık kımıldamadı, boğulmuştu. kanı içine aktı. kocam hayretle karşıdan bakıyordu. kilerdeki satılmayan boş çömlekleri getirdim; sarımsak ve baharları boşalttım. Ev bıçaklarını kocamı nönüne koyarak çocuğu soymağa başladım. Sabah olmadan 16 çömlek, kuşbaşı et ve sarımsaklı baharla dolmuştu. Bunların ağzını kamurla sıvadım. Yakınımızda bulunan hamamın külhanına götürüp kızgın küllerin içine gömdük. Ertesi gün öğleye kadar çömlek kebabları istediğim gibi pişmişti. Evdeki son kalan yarım curval unu da tandır pidesi yaparak sofraya hazırladım. Birinci çömleği açtım, çok güzel bahar kokularıyla sofradaki toprak kâseye boşalttım. O kadar tatlı idiki; bunun bir taze kuzu eti olduğunu sanmıştık. Geriye kalan sıcak 15 çömleği Babus sabah çarşısında satmağa götürdük. Maltız üstüne koyduğumuz bir eknék sacının çıkur tarafına 15 çömleği alarak boşalttık. İki saat içinde aç araplarla askerler pidelerin içinde bu

kebabları yediler. Birinci istintak bitmişti. Hemen zapta geçirildi. Yanyam kadınla kızı tevkif edildi. Bir hafta içinde Sincar sahrasına kaçan yanyam tabiatlı arap yakalanıp getirildi. Cadı karısıyla beraber harp divanında mahkemeleri görüldü ve hemen idam kararı verildi. Bir sabah ödevimize giderken şehrin meydanında onları asılmış gördük (iki şehbanın ortalarında karı kaca sallanıyorlardı) ve göğüslerinde (36 çocuk yiyen yamyamların hali budur) diye yazılıydı.

— Devam Edecek —

Zamanımızın Büyüklüğü ve Şiiri İlimin Mucizeleri

Asgar Namütenahi

Tercüme eden
M. N. ARDA

Antalya Lisesi Direktörü
HİLMİ DİLMENE

Şimdi de bizi astronominin mabadına götüren basamakları çıkalım. Burada da tedbirli davranarak hiç bir ilmi tarife yanaşmamam lâzım geliyor.

İntibalarımın doğruluğunu göstermek için bir kaç rakam zikretmekle ve bunları size söylemekle iktifa edeceğim. Meselâ ele güneşi alacak olursak onun arza olan mesafesinin aşağı yukarı yüz elli milyon kilometre olduğu ve ziyasının bize kadar gelmek için sekiz dakika sarf ettiği öğretiliyor. Halbuki biz ve en yakın yıldız Proxima Ceutaure bize güneşten, aşağı yukarı, iki yüz bin kilometre kat ettiğinde bir ziyasana arzdan güneşe kadar olan mesafenin altmış üç bin defasına tekabül ediyor. En yakın yıldızdan gelen bir ziya bize kadar gelebilmek için üç sene ve sekiz ay sarf ediyor. Ve bize deniyorki gözle görülebilen en uzak yıldızlar bizden yüz kırk ziya — sene uzaklıktadır. Ve en kuvvetli teleskopla görülen en son yıldızlar ise ziyalarını bize üç bin ziya yollayolar.

Hattı üstüvanın kutru kırk bin ziya — sene olan saman yolu ise Ata — kâinatların bir tanesinden ibarettir. Ve kâinatlardan galactique kâinata olan mesafe ise altı yüz ziya — senedir.

İşte bize traité'lerin öğrettikleri.

O. Eğer mücade ederseniz ismi bir oterite olan, Paris rasathanesi astronomu bay Bailland'dan bir kaç satır zikredeceğim.

“ Feza Spirales'lerle doludur; Bizim galaxie'miz onlardan

bir tanesidir. Sür'atları ölçülmüş olan en uzak Spirales'ler bizden aşağı yukarı yüz elli milyon ziya - sene uzaktadırlar. Yüz elli milyon ziya - sene bize mızinin derinliklerinde pek eskiden husule gelmiş ve ancak bu gün farkında olabildiğimiz yıldızı ve devri bildirir „

Bu sözlerden sonra bilhassa ecnebi memleketlerde, Almanya ve Amarika birleşik hükûmetlerinde uğraşılan yıldızlar arası seyahatı meselesine üzerinde duracak değilim.

Atomun kütesinin küçüklüğünü göstermek üzere ileri sürülen bir milligramın milyarda birinin milyonda onu rakamın karşısında yüz elli milyon ziya - sene veya yüz elli milyon kere onbin milyar kilometreyi koyuyorum.

Baya lar, baylar, isterseniz Pascal'ın meşhur bir yazısını beraberce tekrar okuyalım, zira ancak şimdiki bu sahifelerdeki dehayı ve seziş kuvvetini takdir edebileceğiz.

— Devam Edecek —

Edmond Rostand CYRANO DE BERGERAC

Beş Perdelik Komedi

Tercüme Eden :
M. N. ARDA

(Bu esnada göksünde çapraz mavi kordon bulunan çok zarif bir asilzade löceye girer, ayakta bir müddet RoXane'la konuşur.

Christian (sıçrayarak)
Bu adam ?...

Lingiére (ki serhoş olmaya başlamıştır, gözünü kırparak)
Hê ! Hê !
Kont de Guiche, seviyor. Armond de Riche-lieu'nun yiğeni ile evli RoXane'ı bir meyüs Şevketlüye, Vikonet Volvert isminde dalko-vuk herifin birine vermek istiyor. Gerçe o buna razı olmuyor, fakat de Guiche kudret-lidir. Bir biçare burjuvaza diş geçirebilir. Zaten onun Dekbaz Menavrasını bir Şarki ile meydana vurdum. Ho ! muhakkak benden hesabını soracaktır !

Çok fena ... dinleyiniz
(Sağa Sola yalpa vurarak kalkar, kadehi kal-dırır, şarkıyı söylemeğe hazırlanır)

Christian

Lingiére

Christian

Lingiére

İstemez, Tün aydın !

Gidiyormusunuz ?

Bay De Volvert'in yanına !

Sakınız.

Sizi öldürecek olan odur !
(Ona göz ucu ile RoXane'i işaretle)
gitmeyiniz, size bakıyorlar !

Christian

Doğru !
(RoXane'nın temaşasına dalar. Gece hırsızı gurudu onu böyle taşı havada ağzı bir ka-rış açık görünce hemen yanına yaklaşır.)

Lingiére

Giden benim. Susadım ! Zaten beni bekliyor-lardı

Meyhanelerde !

(Yapma yaparak çıkar)

Le Bert Salonu biteviye dolaştıktan sonra Rogueneau ya doğru gelir mutmain bir sesle)
Cyrano gelmesin.

Rogueneau

(İnanmıyarak)

Mamafi

Le Beri

Ah ! ne olurdu ilânı görmemiş olsa idi !

Salon

Başlayınız, Başlayınız.

— Devam edecek —

Hepmarhrodite

HİKÂYE

M. N. Arda

Demek Halidin hayatı da bir tiyatro ! Onun hayatı da bir mevzuun güzelliği ile nurlandırılmış ! halbuki başkaları için, yabancılar için Halid kadar manasız bir hayat yaşayan papas, deli, zırtapoz, mümin, münkir, hercai, .. bir kimse bulmak ne imkânsız bir şey, Onda her şey yapmacık , o , alafıranga müzik sever; halbuki kim iddia edebilir ki o müziği anlamış olsun o , kimseyi beğenmez, kitap larda yaşar , halbuki kitap sadece imtihan geçerken ve bir de mektep sıralarında ilâç gibi yutulan budala, deli saçmalarile dolu şeyler değıtlidir ? Biray evvel onu tiyatrodan ağlarken gören bir dostu içinden : “ Bizim Halid yine rol oynuyor, zavallı... acaba kimi aldandığını zan ediyor. Otuzuna girdi, hala hakikat ve hayali, ciddiyet ve şakayı fark edecek bir amire bile vermiyor ! “ diye düşünmüştü. Kendi kendisinin yaratıcısı, aktörü ve seyircisi Halidle başkalarının ruhlarında muhtelif ve şaşırtıcı intibalar yaraian Halid arasındaki bu derin uçurum neden ileri geliyor ?

Fakat dikkat edelim : Bu hayat her cephesinde bu uçurumlarla insanları birbirinden ayırmıştır ! İşte mahallenin dilencisi, sallak başlı, köpeklerle koyun koyuna, her kesin acıyıp eline on para verdiği, mahallece “ Banaloğa “ denilen yüzü (Omirisün ki gibi) ızdıraplarla oyulmuş, güzelleşmiş , koyu esmer sakallı, insanların hayat dedikleri maskara hayattan dilenci, deli namı verilerek adeta aforoz edilmiş İsnail ağa .. Halidin evlendiği gece sabaha kadar ağlamış

Halidin saadetini bir türlü hazmedememiş, yattığı ahırda, şarkılar söylemiş, inlemişti ... İnsanlar ne çabuk anladıklarını zan ediyorlar , ne çabuk hüküm veriyorlar , mahkûmediyorlar, batırıyor veya göklere çıkarıyorlar ! Halidin şimdi yıldızların altında kendi hayatının trajedisinden, kendi hayatının komedisinden , hayatın trajedisi, hayatın komedisini anlamaya doğru atıldığını duyuyor. Bu ne baş döndürücü bir şey : Anlamak ! Bu ne acı bir şey : düzeltmek !

Hayat halinde şimdi derin semanın altında daha ziyade, inkâr edilmiş, yaşanmamış, maskaraya çevrilmiş gibi geliyordu. Yaşamağa mahkûm edildiği hayatla içinde taşıdığı hayat arasındaki farkı siyah cansız küre ile parlak yıldızların arasındaki aşılmaz fark kadar büyük görüyordu. Asıl hayatının ta ruhunun derinliklerinde feryadlar, ızdırlar ve mağlubiyetlerin koparttığı acı istihzalarla kımıldandığını, canlanır gibi olduğunu duyuyordu. Halbuki o, biraz sonra yatmaya, sadece yatmaya, ve yarın sabah da kalkarak muallimliğine koşmaya, cemiyetin evvelden çizdiği yollardan yürümeğe mahkûm edilmiş bulunuyordu .

O, hayatını ebediyyen hasiyetine, midesine, mevkisine korkaklığına, ahlaksızlığına, adiliğine satmış değilmeydi !

Halbuki şimdi içinde artık yaralaşmaya, kanserleşmeye başlanmış olan hayatın doğuşunu, tanrıların bir saadet tebesümü gibi doğuşunu o on sekiz yaşında iken göz yaşları içinde, yeminler, neşe ve feryadlarla doymuş ve dehasının asaleti, saadetinin esiriliği kendine güvenin serboşluğu ile ... yaşamaya başlamıştı.

Halid ressamdı — tablo yapan ressam değil, hakikatı gözleri ile seyretmeden anlamayan, aşkın ancak çizici ve

renkle yaratılabileceğini yaşayan bir adam ! — “ Aklında İtalyan tabiiyecisi Agasisin sözü geçti: Anlamak mazide tanıdıklarımıza irca etmektir; “Bu söz yavaş yavaş berraklık kesbetti ; nihayet Halidi şu düşüncelere attı;

Anlamak niçin mazideki bir şeye irca etmek olsun? Yeni bir şey anlamak eğer bu ise eski şeyleri anlamış olunamaz ve bu yeni şeyin de temamilen o eski şeylerden birile aynı yani yeni olmaması icap etmezmi ? Peki bu böyle olsun, ya eski şeyleri de daha eskilere irca ederek anladysak bu takdirde en nihayet en eski şeyin anlaşılmadık olduğuna hükmetmemiz ve bu suretle de dünyada hiç bir şey anlamadığımızı itiraf etmemiz doğru olmazmı ? “

— Devam edecek —

Fiati - 12,5 - kuruştur.

Halkevlerinde çıkan Dergiler

Halkvinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir ÇIKTIĞI
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Elâziz	Altan	"
Eminönü	Yeni Türk	"
Eminönü	Halk Bilgisi Hb	"
Gireson	Aksu	"
Isparta	Ün	"
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	"
Merzifon	Taşan	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Muğla	Muğla	"
Niksar	Ülker	"
Trabzon	İnan	"
Samsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dıranaz	"

TÜRK TARİH KURUMU

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/807882
DERGİLERİN ANÇ : DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ 28-30 (1939)
Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

